

Рецензия

**От проф. д-р Венетка Иванова Кацарска,
преп. в Тракийски университет, ПФ, гр. Стара Загора**

Относно: Научната дейност и продукция на д-р Фани Иванова Михайлова във връзка с участие в конкурс за „доцент” по 05.07.04 – „Специална педагогика”, 1.2. „Педагогика”, обявен в ДВ бр.100/05.12.2014 г. от Тракийски университет, гр. Стара Загора за заемане на академичната длъжност „Доцент” 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика –Слухово-речева рехабилитация).

Уважаеми членове на Научното жури,

В качеството си на член на Научното жури, определено със Заповед на ИД Ректора на Тракийския университет – проф. двмн Ив.Въшин във връзка с обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент” по Специална педагогика (Слухово-речева рехабилитация) проучих предоставените материали от д-р Фани Иванова Михайлова – единствен кандидат.

При проучването установих, че кандидатът д-р Фани Иванова Михайлова е подала всички необходими документи в общоприетата форма, предвидени от действащите към момента законови разпоредби и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Тракийския университет, както и копия от направените публикации.

I. Общо представяне на кандидата. Образователен, професионален статус

Д-р Фани Иванова Михайлова е родена е през 1975 г. в гр. Стара Загора. През 1997 г. завършила висше образование, ОКС „Бакалавър” в СУ” Климент Охридски”. Успешно се дипломира по първа специалност - Слухово-речева рехабилитация, а също и по втора специалност – Логопедия. В същия университет през 1998 г. завършила ОКС „Магистър”, програма „Леки комуникативни нарушения”. През 2009 г. придобива научна степен „Доктор” по научна специалност Специална педагогика, ш.05.07.04. Темата на докторската дисертация е „Алтернативни комуникативни подходи за обучение на ученици с увреден слух в началния етап на основната образователна степен”. Има професионална квалификация по английски език, осъществена в Педагогическия факултет на Тракийския университет, а също и следдипломна квалификация по „Публична администрация” завършена в УНСС, гр. София. Владее английски и руски език. Има грамоти и много сертификати.

Образованието на д-р Фани Иванова Михайлова е в съответствие с обявения конкурс.

По време на следването си (1997-1998г.) д-р Михайлова е работила като преподавател по английски език на 5-7 годишни деца в читалище в гр. София.

След завършване на висшето си образование последователно е работила в качеството си на логопед в Дневен дом за деца и лица с умствени и физически затруднения в гр. Стара Загора (1998-2001г.) , в дом за деца и юноши „Мария Терезия” в гр. Стара Загора (2001-2002)г.

От 1999 до 2002 г. е хон. преп. в Тракийския университет. Покъсно също води упражнения като хон. преп. в същия университет.

През 2002 -2004 г. е редовен докторант в Педагогическия факултет на Тракийския университет, а от 2004 до 2007 г. е асистент в същия университет. През 2007 – 2008 г. става старши асистент.

През 2008 -2009 г. постъпва на работа в качеството на главен експерт Агенцията за социално подпомагане в дирекция „Закрила на детето”. По-късно, в същата структура изпълнява длъжността държавен експерт. От 2010 до 2012 г. е координатор на два национални проекта – единият осъществяван от Агенцията за закрила на детето, а другият – от Министерството на здравеопазването. Към момента е слухово-речеви рехабилитатор в МБАЛ „Тракия”, гр. Стара Загора.

От прегледа за представените документи относно заеманите длъжности, съдържанието и характера на осъществяваните дейности може да се заключи, че д-р Фани Михайлова има практически опит в областта на слухово-речевата рехабилитация, което може да се оцени положително. Притежава образование и научен статус – научната степен „Доктор” в съответствие с изискванията за конкурса. Има сертификати и грамоти.

II. Научна продукция

Внимателният преглед на представените публикации от една страна и от друга – изискванията за заемането на академичната длъжност „Доцент” ми дава основание да направя констатации, анализ, изводи и заключение. Всички те ще бъдат базирани на условията, допълнителните показатели за оценка и допълнителните изисквания за заемане на академичните длъжности, в съответствие Закона за развитие на академичния състав в Р България (ЗРАСРБ), в Тракийски университет.

По отношение на публикациите нормативните документи за избора на академичната длъжност „Доцент” позволяват да се имат предвид два варианта.

Според първия вариант се предвижда кандидатът да представи като минимално изискване монография и пет статии, три от които самостоятелни. Д-р Фани Михайлова няма издадена монография, няма и студии. Тъй като изискването за наличие на монография с най-малък обем от 120 страници не е спазено, този вариант не може да бъде разглеждан.

Според втория вариант, допускан от посочените по-горе изисквания, е необходимо кандидатът да има поне 15, равностойни на монографичен труд статии, 10 от които самостоятелни. От представеният списък на публикациите и Резюмета на трудовете, отпечатани след защитата на докторската дисертация от самия кандидат д-р Фани Михайлова се вижда, че публикациите не са достатъчни по брой. Представени са резюмета на номерирани 15 публикации, но в действителност са 14, тъй като публикация под номер 11 не съществува. Така, на практика кандидатът представя 14 публикации. От тях 5 са в съавторство. Последното се потвърждава и от приложения от д-р Ф. Михайлова „Списък на хабилитираните съавтори”. Така и този вариант, предвиден от нормативните изисквания, не е спазен. В действителност само 9 на брой са направените самостоятелни публикации.

Ще подложа на анализ посочените публикации.

Ръководство за обучение на деца по жестов език (под печат).

Използването на жестове има своето място и в рехабилитацията на деца с кохлеарна имплантация и необходимост от публикации по този въпрос има. За съжаление, обаче, идеята е останала нереализирана. По същество предложението материал не е Ръководство. Включва само картички с изображения на жестове. За да изпълни ролята на Ръководство е необходимо да се определи предназначението, целта, задачите, принципите, начините за работа с жестовете в условията на специализиран кабинет или в домашна среда, общият контекст, последователност при използването, както и други, методически по своята същност, аспекти.

Д-р Ф.Михайлова е представила текст от около една страница, който по-скоро играе ролята на предговор към комплекта от картичките, изобразяващи жестове, а не на „Ръководство за използване на жестов език”. Не се разбира и последователността при представяне на картичния материал. Подреждането не е нито по тематичен принцип, нито по азбучен ред. Например, на първата страница изображенията на жестовете са „аз”, „баба”, „тераса”. На друга страница – „бърша”, „бягам”, „в, във”. Подобно подреждане би затруднило използването на този нагледен материал в практиката. Не мога да приема комплекта от изображения на жестове за научна продукция, тъй като по същество не е с методически характер и не може да изпълни ролята на Ръководство.

Втората публикация е назована от кандидата за присъждане на научното звание „Доцент” д-р Ф. Михайлова „Превод и адаптация на детска книжка” и също е под печат. Тази публикация, подобно и на посочената по-горе е по същество нагледен материал и не мога да приема за авторски труд с научен характер. Намирам, че подобни материали са полезни за практиката, но научни приноси биха могли да се открият в резултат на изследване относно приложимостта им или изясняването на въпроси относно обосноваването на необходимостта и начина на адаптиране, както и други аспекти на авторско научно изследване.

Същото бих могла да отбележа и в резултат на запознаването ми с **третата по ред публикация** – също „Превод и адаптация на детска книжка”.

Четвъртата публикация е на тема „Тракийски център по кохлеарна имплантация – по-доброто решение”. Статията е в съавторство с П. Руев и има информационен характер – представя функции на центъра, неговото стратегическо разположение, информира за броя на извършените кохлеарни имплантации към момента на отпечатването на материала, необходимостта от повече информация за родителите и обществото. Много

кратко (на 2 страници) се популяризират целите и дейностите, осъществявани по време на предоперативния, оперативния и постоперативния период. Публикацията, както отбелязах, има информативен характер.

Публикацията, представена под **номер 5** е със заглавие „Особености в речевото развитие на деца между 2-5 годишна възраст след кохлеарна имплантация”. Авторът си поставя важна цел – проследяване на особеностите в речевото развитие на деца с кохлеарна имплантация в посочената възраст. В същото време част от статията отразява популацията, етиологията на глухотата, средната възраст на децата, на която се осъществява тяхната диагностика, целите на диагностиката, настройките на речевия процесор и други, по-частни въпроси. Едва на последната страница от общо трите, авторът се връща към темата на публикацията – особеностите в речевото развитие. За съжаление, веднага след съобщаването на целта на предприето изследване д-р Михайлова описва накратко изследваните деца, но не прави анализ на състоянието на речевото им развитие. Последното представя само като факт в проценти – „Самостоятелно използват речта си 34 %, 16% не говорят, а 50% предпочитат да използват и жестове в общуването си”. Тези резултати, за съжаление, остават декларативни, не са научно обосновани, особеностите в речевото развитие, каквото е темата на публикацията остават неизяснен въпрос. Приемам факта, че е осъществено изследване по заявлената тема, но то не е представено, поради което и не може да бъде оценено.

Публикацията, представена под **номер 6** е също под печат. По своята същност представлява също, както и в разглежданото по-горе „Ръководство по жестов език” комплект картички, с изображения на жестове. Те не са авторски. Д-р Ф. Михайлова посочва и източника им – www.babysignlanguage.com. Займствани нагледни материали не може да бъде предмет на рецензията ми.

Публикация № 7 - „Слухово-речева абилитация и рехабилитация при деца с кохлеарен имплант в ранна и предучилищна възраст е кратък материал, разработен само на 2 страници. Авторът напомня дефиниции на „абилитация” и „рехабилитация”, но не описва задълбочено двата сложни процеса. За съжаление, и в тази публикация д-р Ф. Михайлова „бяга” от избраната тема и отразява различни и вече известни факти от Слухово-речевата рехабилитация, поради което причислявам и тази публикация към текстове с популярен информационен характер.

Публикация № 8 е в съавторство с други двама автори, под печат е и е на тема „Случай на слухово-речева рехабилитация при пациент с постлингвална глухота след кохлеарна имплантация”. В текста, отразен на 4 страници, е описан случай на 60-годишен пациент с кохлеарна имплантация. Проследени са направленията на работата с пациента. Прави приятно впечатление обхвата им. Методите на работа са фиксирани като отделен структурен момент, но не са описани. Отразени са резултатите от рехабилитацията, но не става ясно въз основа на какви критерии са анализирани. Описанияят случай като цяло е полезен за практиката.

Публикация № 9 е в съавторство с П.Руев, разработена е на 5 страници и е на тема „ Участие на родителите в процеса на слухово-речевата рехабилитация при тежко чуващи деца”. Приемам темата за актуална. Участието на родителите е въпрос, който продължава да привлича вниманието на специалистите. Двамата посочени автори подчертават значението на съвместната дейност с родителите, техните роли, темите на обсъжданите въпроси, необходимостта от „приемане на разликите в семейните структури, културата, религиозните възгледи, образованието” и т.н. Оценявам тази публикация като сполучлив опит да се насочи вниманието на специалистите към актуална тема, но статията няма изследователски характер. Цитирани са автори, но литературна справка липсва.

Публикация № 10 е на тема „Ръководство за разкриване и управление на социалната услуга „Малък групов дом за деца с интелектуална недостатъчност” както се вижда и от заглавието, а също и след запознаване със съдържанието, има административно-нормативен характер и няма връзка с обявения конкурс – не е свързан със слухово-речевата рехабилитация.

Публикация с № 11 не съществува.

Публикация № 12 е материал с информационен характер от 7 страници на тема „Деца с увреден слух”. Самата тема е от глобален характер и отразеното съдържание е от различен характер – депривация, методи на обучение, интегрирано обучение, игри, занимания и т.н.

Публикация № 13 е „Деца с увреден слух към Проект за „Семеен център за консултиране, обучение и подкрепа на деца в риск и родителите им”. В статията на 7 страници са отразени различни въпроси – участие на семейството в рехабилитацията на глухи деца, усвояването на езика, етапите през които преминават родителите от раждането на глухото дете до приемането на глухотата, характера на общуване между деца и родители с различен слухов статус и различните им емоционални профили, средства за комуникация и др. Изложени са известни факти, а многоаспектността на разглеждане, както и в предната по ред на анализиране публикация, не позволява съсредоточаване и задълбоченост при разглеждане на избраната тема. Оценявам статията като полезна при нужда от информация от незапознати с темата лица.

Публикация № 14. е в съавторство, заема 14 страници и е на тема „Специална видеотека за обучение на студенти по специална и социална педагогика в Тракийски университет”. В брошурата се описват целите и задачите на проекта, необходимостта от създаване на видеофилми със заснети индивидуални занятия и са поместени въпроси за обсъждане след гледането на филмите със студентите по време на упражнения. Материалът

има характер на практическо пособие за обучението на студенти и е във връзка с осъществен проект н ТрУ.

Публикация № 15 е на 5 страници и е направена също по посочения проект. Изяснени са главно целите за създаването на видеотека, значението на аудио визуалните материали, удобството за тяхното използване. Не са отразени в изследователски план резултатите от прилагането им, тъй като последното към този момент продължаваше.

При оформянето на предложените за анализ текстове има допуснати и някои груби грешки – неправилно членуване, несъгласуване, и даже неясни и незавършени изречения. Например, първото изречение към „Ръководство по жестов език” гласи: „В литературните източници, които разглежда въпрос за значението на слуха винаги се поставят на преден план трудностите при възприемането и използването на словесната реч”. Второто изречение при представянето на резюме за публикация № 3 е: „Спецификите при обучението, развитието на речта и откриването на все нови звуци”. Подобни груби грешки от граматически характер, за съжаление, не липсват и на други места.

III. Преподавателска дейност.

Д-р Фани Михайлова отговаря на изискванията за осъществена преподавателска дейност. Водила е упражнения по дисциплини в областта на слухово-речевата реабилитация н ТрУ. В приложените материали това е удостоверено. Има участие в разработването на учебна документация по време на работата си като асистент в ТрУ. След защитата на докторската дисертация няма разработени лекционни курсове.

IV. Участие в проекти.

Кандидатът за присъждане на научното звание „Доцент” има участие в два национални, три университетски и един международен проект. Участва като експерт и изпълнител на проекти. Има участие и в качеството

на оценител, което оценявам положително. В представените документи няма данни за участие в качеството на изследовател.

V. Цитирания:

За придобиването на научното звание „Доцент” се изискват 5 цитирания. В приложената съответна справка са посочени 2. И двете цитирания се отнасят за публикация, отпечатана преди защитата на докторската дисертация. За съжаление, изискването за цитирания също не е спазено.

VI. Научни приноси.

При разглеждането на публикациите вече беше отбелоязано, че по същество публикациите носят популярно-информационен характер и имат значение за практическата дейност, свързана със слухово-речевата рехабилитация. Не мога да твърдя, че авторът не е осъществявал научно-изследователска работа, но публикации за такава липсват. Д-р Ф. Михайлова е представила справка за научни приноси, но последните са свързани с дисертационния труд. Това се доказва и от приложения автограферат. От анализа на представените публикации правя извода, че научни приноси, изведени на базата на концептуални научни изследвания липсват. Това, обаче е основно изискване за присъждането на академична длъжност „Доцент”.

Заключение

От представените за рецензиране материали мога да обобщя, че образованietо, допълнителното участие на д-р Ф. Михайлова в различни инициативи, както и преподавателската дейност и нейното участие в различни проекти отговаря на изискванията за участие в конкурса.

В същото време публикационната дейност не отговаря на тях. Обемът не удовлетворява. Представените за анализ текстове, съответстващи на конкурса съставляват по обем едва 49 страници текст. Това е крайно незадоволително, като се има предвид, че в случаите, когато

кандидатът използва второто изискване - 15 публикации, равностойни на монография, трябва да се има предвид, че последната се предвижда да е с минимален обем от 120 страници. Отделно се изискват още 5 статии, три от които самостоятелни и така обемът на материалите се увеличава. На практика, в пъти по-малка е продукцията по обем от тази, предвидена в нормативната уредба. Броят на публикациите също не удовлетворява, още повече, че някои по същество са нагледен картичен материал. Характерът на представените материали в почти всички случаи е популярно-информационен, а не научен. Липсва необходимата задълбоченост при разглеждането на въпросите, свързани със слухово-речевата рехабилитация. Публикациите не отразяват авторски тези, проверени чрез научни изследвания.

Минималните изисквания за брой на цитиранията също не са спазени(2цитирания от предвидени поне 5).

В стремежа си в качеството на рецензент да се ръководя от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и действащите към момента нормативни положения в Тракийски университет правя предложение пред състава на Научното жури д-р Фани Михайлова да не заеме академичната длъжност „Доцент”, ш. 05.07.04. 1.Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика – Слухово-речева рехабилитация) в Педагогическия факултет на Тракийския университет, гр. Стара Загора.

24.04.2015г.

Рецензент:

/проф.д-р В.Кацарска/
